

Medeltida stadsgräns i Västervik

Arkeologisk förundersökning 2009

Kv. Prosten 10, Västerviks socken, Västerviks kommun, Småland

Åsa Jönsson
Veronica Palm

KALMAR LÄNS MUSEUM
Arkeologisk rapport 2010:12

Medeltida stadsgräns i Västervik

Arkeologisk förundersökning 2009

Kv. Prosten 10, Västerviks socken, Västerviks kommun, Småland

Författare Åsa Jönsson, Smålands museum;
Veronica Palm, KLM (Västerviks Museum)

Copyright Kalmar läns museum

Redaktion Helena Victor, Seija Nyberg

Kartor Publicerade i enlighet med tillstånd 507-98-2848 från Lantmäteriverket

Förlag Kalmar läns museum

ISSN 1400-352X

Abstract

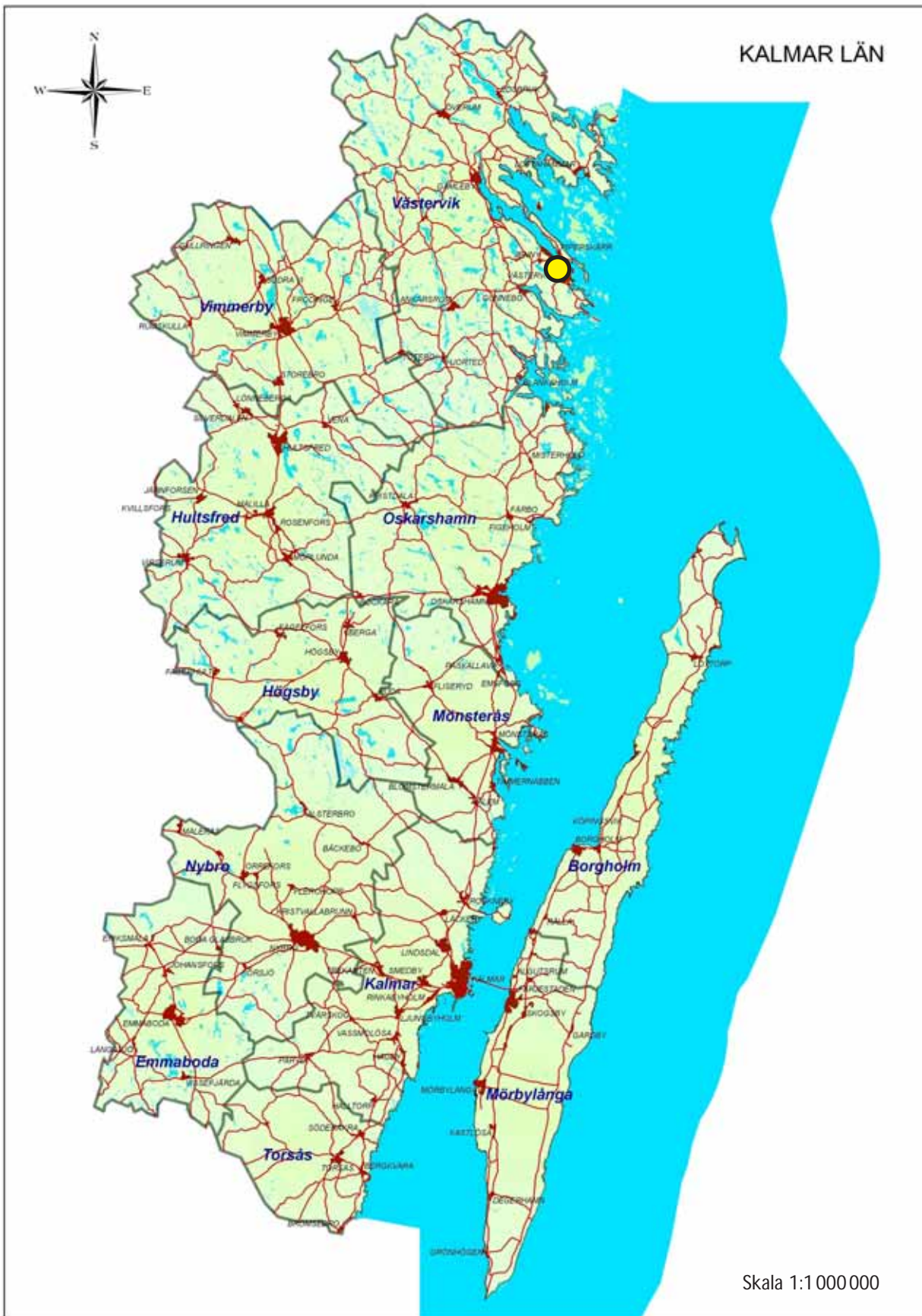
Keywords: Medieval Västervik, town border, border ditch, wooden beam

In the autumn of 2009, an archaeological investigation in Kv. Prosten 10 Västervik city (RAÄ 92), was conducted by Kalmar County Museum in co-operation with Smålands museum. The study was made due to the plans of Västervik Bostad AB, who planned to construct houses on the site. The purpose of the excavation was to document and excavate the medieval and post-medieval remains of the town, in order to describe the nature, extent, composition and complexity, as well as the dating of the cultural layers on the site.

The investigation revealed that there was a ditch running in north-south on the site. This was probably traces of the town's northwest border, probably dating back to the middle of the 15th century. At the moment this is one of the oldest dated medieval structures in Västervik. The results also showed that the border ditch, through the presence of a wooden beam in the bottom of the ditch, probably was marked by a wooden fence. The result also suggests that the area outside the town area was woodland, rather than cropland.

Innehåll

Sammanfattning	7
Inledning	8
Bakgrund och tidigare forskning.....	8
Kvarteret Prosten 10.....	13
Syfte och metod.....	13
Analyser	14
Fyndstrategi.....	14
Undersökningens resultat	15
Schakt 1	16
Schakt 2.....	16
Schakt 3.....	18
Genomgång av fynden.....	22
Analys av historiska kartor	22
Tolkning och diskussion	23
Undersökningens måluppfyllelse	25
Referenser	26
Tekniska och administrativa uppgifter	27
Bilagor	29
Bilaga 1. Vedartsprotokoll.....	31
Bilaga 2. Makrofossilanalys	33
Bilaga 3. ¹⁴ C-datering.....	35
Bilaga 4. Fyndlista	39

Karta över Kalmar län med undersökningsområdet markerat.

Sammanfattning

Under hösten 2009 genomfördes en arkeologisk förundersökning inom Kv. Prosten 10 i Västerviks stad (RAÄ 92). Undersökningen gjordes med anledning av att Västervik Bostad AB planerade att uppföra bostäder på platsen. Syftet var att fastställa om fornlämning fanns inom den aktuella ytan, liksom att beskriva dess karaktär, datering, utbredning, sammansättning och komplexitet.

Undersökningen visade att det fanns en fornlämning inom kv. Prosten 10, i

form av ett nord – sydligt gående dike. Det utgjorde ett bevarat spår av stadens nordvästra gräns som sannolikt tillkom redan under mitten av 1400-talet. Det är en av de äldsta daterade, medeltida strukturerna i Västervik. Undersökningen visade också att gränsen, genom förekomsten av en träsyll i botten av diket, sannolikt markerats med ett tullstaket. Resultaten antydde också att markytan utanför gränsen hade utgjorts av skogsmark, snarare än odlingsmark.

Flygfoto över Västervik från 1929. Stjärnan markerar undersökningsplatsen inom Kv. Prosten 10. På fotot syns också den Hanquistska gården.

Inledning

Under hösten 2009 genomfördes en arkeologisk förundersökning inom kvarteret Prosten 10 i Västerviks medeltida stadsområde (RAÄ 94, fig. 1). Undersökningen gjordes med anledning av att Västervik Bostad AB, som också stod för kostnaderna, planerade att uppföra bostäder på platsen (Dnr 431-7791-09). Undersökningen skedde som ett samarbete mellan Kalmar läns museum, Västerviks museum och Smålands museum. Kalmar läns museum var samordnings- och huvudansvarig för projektet. För fält- och rapportansvar stod Smålands museum, men båda punkterna utfördes med bidrag av Västerviks museum.

Bakgrund och tidigare forskning

Västervik, som ligger vid nordöstra Smålands kust, var tidigare centralort i det gamla folklandet Tjust. Staden som anlades före 1275, var belägen längst in i Gamlebyviken. Omkring år 1433 flyttades Västervik till sin nuvarande, ur kommunikationssynpunkt mer strategiska plats, närmare vikens mynning. I privilegiebrevet framgår att platsen pekats ut av kungens hövitsman på slottet Stäkeholm, som låg på en holme i direkt anslutning till den nya staden. Stäkeholm var också administrativt centrum i Tjust län. Antagligen behöll många borgare sina gårdar i det gamla Västervik, där också stadens och hela häradets tingsplats låg kvar. Den nya staden antog namnet Västervik. Föregångaren kallades Gamla Västervik fram till 1600-talet, då den fick den lite enklare benäm-

ningen Gamleby (Sandell 1984:8ff).

År 1517 brändes Västervik och Stäkeholm av danskarna, vilket resulterade i att stadens borgare flyttade tillbaka till platsen för gamla Västervik. I samband med detta verkar stadsrättigheterna ha dragits in, men enligt Gustav Vasas privilegier återfick staden rättigheterna redan år 1523 (Lindberg 1933:61 I; Sandell 1984:8). 1500-talet var en turbulent tid och återflytten blev temporär. I dyningarna av Dackefejden, där Västerviksborgarna enligt Gustav Vasa haft engagemang på ”fel” sida, uppmanades de att flytta till Kalmar år 1544. Redan år 1547 utfärdade dock Gustav Vasa ett nytt stadsprivilegium för nya Västervik.

Det nuvarande Västervik har brunnit sammanlagt fem gånger. År 1452, 1517, 1612, 1665 och 1677, vilket har påverkat stadsplanen och bebyggelsen genom åren. Kunskapen om Västerviks medeltida stadsplan är mycket begränsad. Om någon äldre karta funnits, så förintades den troligen i branden år 1665, då bland annat rådhuset eldhärjades. Stadens läge, med S:ta Gertruds kyrka på krönet av åsen och merparten av bebyggelsen i en slänt ner mot vattnet, har dominerat stadsplanen. Hur denna sett ut mer i detalj vet man dock inte. Stads kärnan bör ha varit betydligt mindre än idag och motsvarades troligen av norra, södra och västra kvarteren.

Redan när Västervik återuppbyggdes efter 1612 års brand tillämpades troligen en mer eller mindre renässansinspirerad plan med räta, linjära gator och kvadratiska eller rektangulära

Figur 1. Utbredningen av Västerviks medeltida stadsområde (RAÄ 94).

kvarter, vilket var brukligt vid den här tiden. Samtida exempel på detta finns bland annat i Göteborg och Jönköping. Efter nästa stora brand år 1665 fick man tillstånd att återuppbygga sina gamla tomter efter detta reguljära gatusystem. När det blev dags att återuppbygga staden efter 1677 års brand fördes en diskussion om man skulle göra detta ”på det gamla viset eller på annat manér efter gaturättning”. Man inväntade konungens beslut som godkände en allmän omreglering av stadsplanen med ännu striktare reglering. Ingenjören Anders Bergh, landshövding von Vicken och

fältmarskalken Marderfeldt påbörjade arbetet med stads- och försvarsplanering och den nya stadsplanen godkändes 1678. Den äldsta kända kartan är upprättad av just Anders Bergh detta år (fig. 2). Kartan visar en renässansplan, men är mycket schematisk och endast kvartersindelningen finns med. Kartan täcker ett område som i norr begränsas av nuvarande Vikgatan, i väster av Västra Kyrkogatan, i söder av Kvarngatan och i sydöst av Båtsmansgatan. 1707 års karta av Samuel Frigel är mer detaljerad med kvarter, tomter och stadsportar markerade. Kvarteren och gatorna sammanfaller nästan

Teckenförklaring

- ★ Prosten 10
- RAÄ 94 Västervik stad
- 1678 års karta_strandlinje
- 1678 års karta

Norra stadsdelen med 1678 års stadsplansskiss i grått.
Kvarteret Prosten 10 markeras med röd stjärna.

Kartuttag från Stads-GIS
Västerviks stad,
V Palm 2010.
Grundkarta från Västerviks kommun.

0 20 40 80 Meter
1:2 000

Figur 2. Överlägg med stads-GIS och karta från 1678 (grå ytor). Stjärnan markerar platsen för undersökningsområdet och den röda linjen visar gränsen för RAÄ 94.

Teckenförklaring

- Prosten 10
- Undersökningar_schakt
- RAÄ 94 Västerviks stad
- Plats för tidigare arkeologiska undersökningar i Västervik

Översikt
Påträffade husgrunder eller stenkonstruktioner
markeras med grön punkt.
Kvarteret Prosten 10 markeras med röd stjärna.

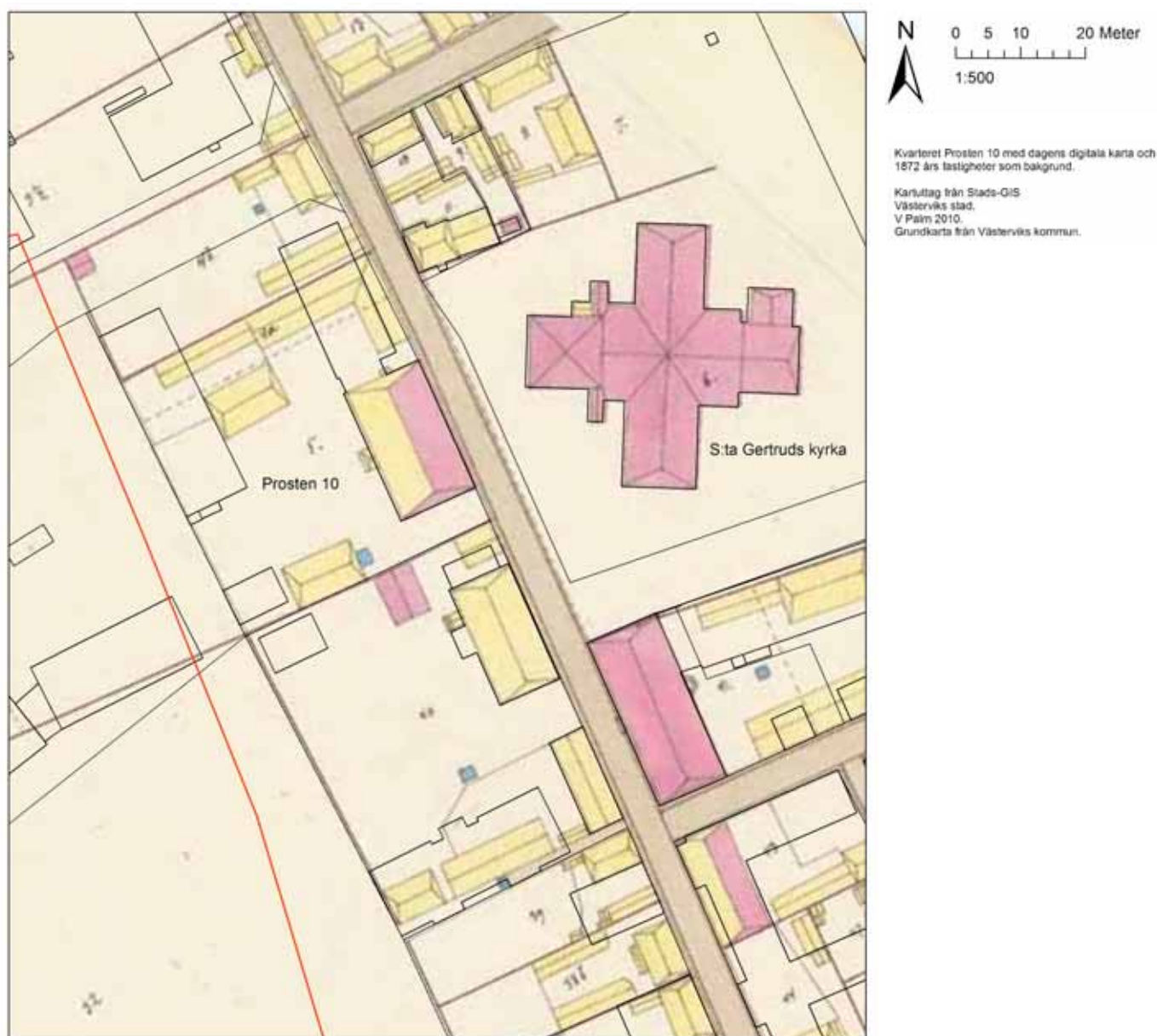
Kärtuttag från Stads-GIS
Västerviks stad.
V Palm 2010.
Grundkarta från Västerviks kommun.

0 25 50 100 Meter

1:3 000

Figur 3 visar utbredningen av RAÄ 94. De gröna punkterna markerar platsen för tidigare arkeologiska undersökningar och den röda stjärnan markerar platsen för den aktuella undersökningen inom Kv.Prosten 10. Ett femtontal av punkterna utgör stengrunder.

Figur 4 visar ett överlägg av stadsgis och kartan från 1872.

helt med dagens, vilket visar att den stadsplan som gäller än idag tillkom efter branden 1677. Sedan 1600-talets senare del har stadsområdet utökats väsentligt åt nordväst, väst och syd. Så gott som alla spår av det äldre oregelbundna gatunätet försvann, men man kan skönja ett visst hänsynstagande till det äldre gatunätet och många innergårdar bär fortfarande spår efter den äldre uppläggnings. Intill kvarteret Prosten finns idag en liten sned gatustump kvar som en rest av den äldre planen. Denna gat-

stump utgör början på S:ta Gertruds väg och förbinder Fabriksgatan med Norrtull och utgör en rest av en äldre gatusträckning i nordväst – sydöstlig riktning mot Fiskaretorget och Stora Torget. Staden omgärdades av ett "tullstaket" med ett flertal stadsportar i. Bland annat fanns Norre Port vid slutet av den nämnda gatustumpen i nordväst. Hur stadens avgränsning sett ut före 1707 års karta är okänt, liksom om man nyttjade området på andra sidan staketet till odling, betesmark eller annat.

Trots att det genom åren har gjorts ett antal ”titthål” i form av arkeologiska undersökningar i Västerviks historiska mark, har få medeltida spår påträffats. Stora delar av centrumområdet har tidigare också exploaterats utan föregående arkeologiska undersökningar. Antalet större undersökningsytor är få. Genom stads-GIS Västerviks stad är det möjligt att få en överblick av de lämningar som hittills framkommit vid undersökningar och en genomgång visar att stengrunder som kan höra till någon form av byggnader endast har påträffats på ett femtontal platser (fig. 3). Flertalet har framkommit vid ledningsgrävningar och har då inte undersökts i plan. På tre platser, vid Storgatan, kvarteret Lejonet och Båtsmannen 38, kan man ändå genom lämningarnas läge (ute i dagens gator) möjligen härleda dessa till den äldre stadsplanen. Vid en undersökning i kvarteret Tryckaren 13-14, konstaterade man att den stenpackning och stengrund som framkom låg diagonalt mot befintlig bebyggelse och således är äldre än år 1660-70 (Sandell 1982). Tyvärr kunde området inte undersökas i sin helhet och någon närmare datering gjordes inte. Den enda säkra dateringen från tiden före renässansplanen har framkommit inom kvarteret Skonaren, där fynd av mynt och en öltapp kunde datera en byggnadsrest till tiden före branden år 1612 (Palm 2008).

Kvarteret Prosten 10

Det nu aktuella kvarteret Prosten 10, ligger i korsningen av Fabriksgatan och Västra Kyrkogatan i stadsdelen Gamla Norr i centrala Västervik. Fastigheten inrymmer idag två äldre tomter som tidigare benämndes Norra kvarteret 4 och 5. Mitt emot fastigheten, på andra sidan Västra Kyrkogatan, ligger den medeltida kyrkan S:ta Gertrud, vars äldsta delar sannolikt började uppföras i samband med den första stadsflytten år 1433. Tidigare undersökningar i kyrkans närhet har visat att det finns bevarade medeltida kulturlager och gravar i området. Hur kvarteret Prosten disponerats under medeltid och tidig efterreformatorisk tid är dock

inte känt. Tidigare har inga arkeologiska undersökningar berört den aktuella tomten, men ett par mindre undersökningar har genomförts på den angränsande fastigheten Prosten 11. Endast omrörda lager och yngre raseringslager påträffades dock, vilka sannolikt tillkommit vid återuppbyggandet av staden efter branden år 1677. I lagren framkom en bit keramik, som daterades inom intervallet 1400-1600-tal (Schulze 2005; Palm 2006).

På kartan från 1707 ser man att tomten vid den tidpunkten utgjordes av Pär Mårds trädgård och år 1767 lät dåvarande justitieborgmästaren Johan Hanquist uppföra gården, som senare kommit att kallas just Hanquistska gården. Boningshuset är byggt i timmer men reveterades med kalkputs 1815. Förr låg även en vinkelbyggd uthuslänga mot gatan och på gårdsplanen fanns också ett par flyglar som omgärdade en fin trädgård som gick ända till platsen för det forna stadsstaketet längre in på tomten (fig. 4). Dessa byggnader revs under 1900-talet. I en uppgift från 1828 finns gården utförligt beskriven (Andrén 1933:57ff). De två flyglarna innehöll bland annat bryggghus, visthusbod, drängkammare, bagarstuga och mangelbod. I uthuslängan låg vagnshus, vedbod, stall och fähus. Mot gatan avgränsades gården av ett plank. Senare har även två större hus tillkommit på tomten nordväst om Hanquistska gården. Det ena, idag sammanbyggt med Hanquistska, finns fortfarande kvar. Mitt emot detta, med gaveln mot Fabriksgatan, låg ytterligare ett hus, vilket nyligen rivits (byggnadens nordöstra del låg inom det aktuella undersökningsområdet).

Syfte och metod

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var enligt Länsstyrelsens förfrågningsunderlag, att fastställa om fornlämning fanns inom den aktuella ytan, liksom att beskriva dess karaktär, datering, utbredning, sammansättning och komplexitet. Det preciserades som att avsikten var att analysera påträffade bebyggelse rester och fynd, samt att försöka relatera

dem till äldre stadsplaner och stadshistoria. De frågor gick att koppla till den aktuella undersökningen sammanfattas nedan i följande punkter.

- Förekommer lämningar av bebyggelse eller andra stadsstrukturer, vilken riktning har de och hur förhåller de sig till historiska stadsplaner?
- Går det att se spår av att markanvändningen på platsen har förändrats över tid?
- Kan spår av hantverk eller merkantil verksamhet återfinnas?
- Tidigare schaktkontroller inom det närbelägna Kv. Prosten 11, har visat förekomst av historiska kulturlager, men också en bit keramik som daterades mellan 1400- och 1600-tal. Mot bakgrund av detta: förekommer medeltida lager, fynd eller strukturer inom området?

Förundersökningen genomfördes med maskingrävda schakt som placerades ut över ytan. Schakten upptogs med hänsyn till tidigare, nu rivna byggnationer, inom ytan. De kulturlager som framkom bedömdes vara omrörda och med ett fyndinnehåll från varierande tid. Av den anledningen grävdes inga lager i plan, utan schakten dokumenterades i profil med handritade sektioner och digitala översiktsfoton, där det ansågs relevant att dokumentera.

Analyser

Då undersökningen avslutats togs, efter samråd med Länsstyrelsen, ett beslut att omprioritera analyskostnaderna. Totalt sett vedartsanalyserades fyra kolprover i syfte att få en uppfattning som möjligt om kolets art och egenålder (se bilaga 1). Vedartsanalysen gjordes av Erik Danielsson vid Vedlab, Glava. Ett makrofossilprov analyserades med syfte att undersöka om ett av lagren varit odlat. Makrofossilanalysen gjordes av Mats Regnell vid Stockholms universitet (Bilaga 2). Av de vedartsanalyserade kolproverna kom totalt tre stycken att dateras och analysen genomfördes av Ångströmlaboratoriet i Uppsala (Bilaga 3).

Fyndstrategi

Fynden, som främst är att betrakta som rensfynd, tillvaratogs i de kulturlager som bedömdes vara intressanta. Syftet var att få ett representativt urval som kunde spegla innehållet, även om lagren var omrörda. Inga metall- eller träfynd ansågs vara så intressanta att de var angelägna att konservera. Enklare fynd som spik, fönsterglas och tegel med mera, bedömdes i sammanhanget sakna arkeologiskt informationsvärde och kastades efter registreringen (Bilaga 4). Allt fyndmaterial förvaras på Kalmar läns museum i väntan på fyndfördelning.

Undersökningens resultat

Exploateringsområdet var cirka 250 m² stort och omfattade den yta där det nya bostadshuset skall uppföras. Inom ytans västra del fanns dock en modern, nu riven husgrund som omfattade cirka en tredjedel av ytan. Totalt togs tre schakt upp med grävmaskin (fig. 5). De var

8 – 18 meter långa och 1,5 – 3,7 meter breda och 1 – 2,5 meter djupa. Sammanlagt omfattade de cirka 90 kvadratmeter. Delar av schakten skars av moderna störningar som diken, brunnar och ledningar. Några uppgifter om dessa störningar fanns inte före undersökningen.

Fig. 5. Plan över schakten inom Kv Prosten 10.

Figur 6 visar ett foto av schakt 1 mot norr. Foto: Veronica Palm

Schakt 1

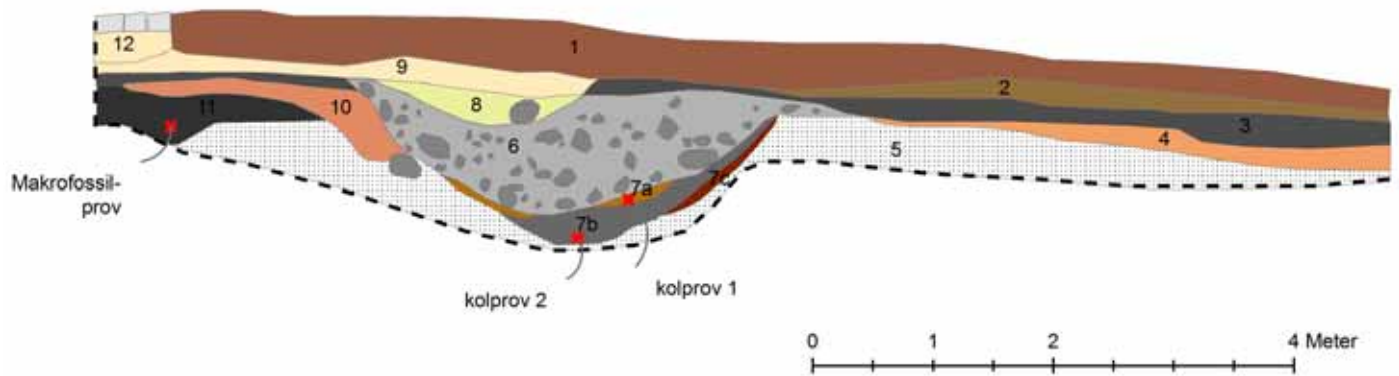
Schakt 1 placerades i riktning NNV – SSÖ, på rivningsmassorna av den moderna husgrunden. Eftersom det var oklart om huset hade haft en grävd källare var syftet att kontrollera om det fanns bevarade kulturlager under huset. Efter schaktning stod det klart att huset haft en källare och att det inte fanns några bevarade kulturlager. De övre 0 – 2 metrarna utgjordes av sprängsten, kross och sand (fig. 6). Under det var ett 0,2 meter tjockt lager av ljusgrå till brun lerblandad sand med inslag av humus, tegelkross och enstaka kol. Där under kom åsmaterial av lerblandad siltig morän. Schaktdjupet var totalt 2,5 meter. I schaktets norra del var ett avloppsrör nedgrävt på 2 meters djup och i den södra änden var en elledning nedgrävd på 1,5 meters djup. Sammanfattningsvis framkom inget av arkeologiskt intresse i schakt 1.

Schakt 2

Schakt 2 placerades i riktning ÖNÖ – VSV på områdets södra del (fig. 7 och 8). De övre lagren (1 och 2) utgjordes av matjord med varierande mängd grus, sten och tegelflis. Där under var ett lager av kompakt, homogen brunsvart, något humös och grusig sand (3), med fynd av slaktavfall i form av obrända djurben, buteljglas, yngre rödgods, stengods, taktegel och takskiffer, samt en järnbult. Lagret tolkades som ett omrört fyllnadslager. Under det var ett lager av porös, orange och brunflammig stening sand med enstaka tegelkross (4). Längst i väster bröts matjorden (1 och 2) av sättsand och en befintlig stenbelagd gång (12). Under dessa var omrörda lager av brungrå till beigebrun sandigt grus med, varierande mängd 0,05 meter stora stenar och tegelkross (8 och 9). I schaktbotten framkom alv (5) i form av beige-

Figur 7 visar ett foto av schakt 2 not norr. Foto: Åsa Jönsson.

Figur 8 visar en sektion av profilen i schakt 2, mot norr.

grå, kompakt, siltig sand med inslag av 0,05 meter stora stenar.

Centralt i schaktet framkom en större nedgrävning (6) med en fyllning av svartbrun, siltig sand med enstaka kol och kraftigt inslag av 0,10 – 0,25 meter stora stenar. I fyllningen var också fynd av slaktavfall, hushållskeramik av yngre rödgods, stengods, lergods, porslin och fajans, buteljglas, kritpipor, järnslag i form av en botenskålla, kalkbruk och flinta. Nedgrävningen var 3,5 meter bred 1,25 meter djup. I dess botten var vattenavsatta lager (7a – c). Det mäktigaste lagret, som gick ned i botten (7b), utgjordes av beige-grå siltig lera med enstaka kol. Inga fynd framkom men i botten av lagret och nere i alven, fanns sporadiska, men tydliga rester av förkolnat trä med fibrer i nord – sydlig riktning. Träet var cirka 0,25 meter brett och 0,02 meter tjockt. Över lager 7b var en tunn, rostfärgad lins av lerig sand med enstaka kol (7a). I östra kanten av lager 7b var även en brungrå sandig lins (7c) Kol togs för vedartsanalys i lager 7a och 7b (fig. 8). Väster om nedgrävningen var ett lager av något ljusare brungrå siltig sand med 0,10 – 0,20 meter stora stenar (10). Där under var ett brunsvart lager av siltig sand med grus och 0,05 meter stora stenar och kol, men inga fynd (11). I botten av schaktet var alv i form av beige-grå, kompakt, siltig sand med inslag av 0,05 meter stora stenar (5).

Två kolprover valdes ut för datering i schakt 2. Proverna 1 och 2 låg i lager 7a samt i botten av 7b och de avsåg att datera de vattenavsatta lagrens ålder. Kolet i lager 7a utgjordes av tall. Analysen visade att provet med 74,2 % säkerhet låg mellan 1390 – 1440, vilket motsvarar senmedeltid (fig. 9). Kalibreringskurvan hade också en topp mellan 1310 – 1360, vilket visade att provet med 21,2 % säkerhet skulle dateras

till högmedeltid. Kolet i lager 7b utgjordes av gran. Analyserna visade att provet, med 94,5 % säkerhet låg mellan 1450 och 1650, vilket motsvarar senmedeltid och senare historisk tid.

Nedgrävningen som fylldes av lagren 6 och 7a – c, tolkades som ett dike och resterna av det brända träet i botten av och i alven under lager 7b, tolkades hypotetiskt som en syllstock. Syllsten kan ha burit upp ett plank eller dylikt.

I ett försök att få kunskap om hur marken väster om diket utnyttjats, togs ett jordprov i lager 11 (se fig. 8). Arbetshypotesen var att detta lager representerade en odlingsyta. Resultatet av makrofossilanalysen visade inga spår av sädeskorn eller andra makrofossil som kunde styrka hypotesen. Istället framkom förkolnade granbarr och sclerotier, en form av vilokroppar som bildas på svampars mycel och som trivs i sura jordar (se bilaga B). Precis som granbarr var dessa brända. Även om man inte kan utesluta att vegetationen brunnit till följd av odling i en svedjeröjning, är det mest troligt att de brända makrofossilerna bildats vid någon annan form av markeld i skogsmark.

Schakt 3

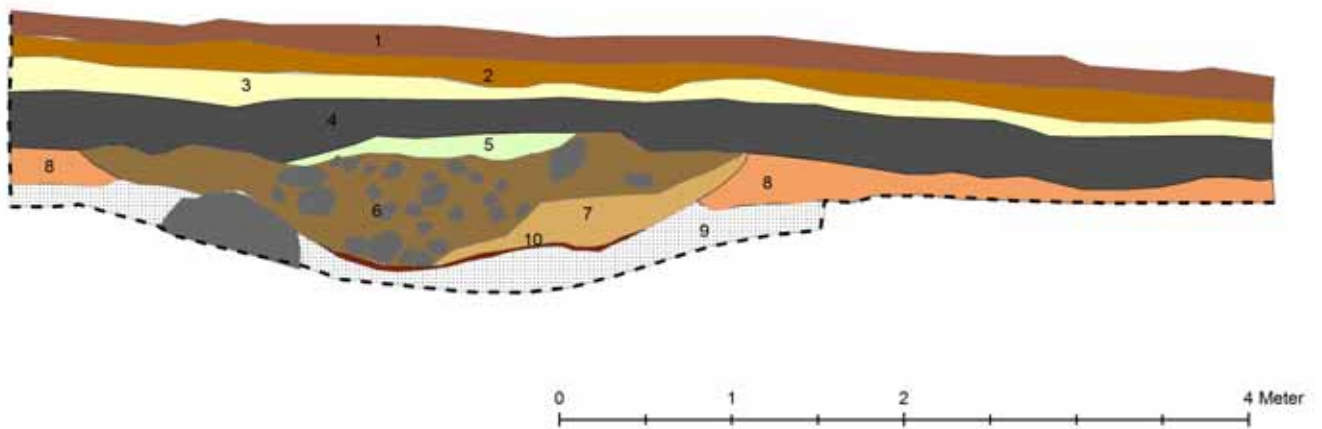
Det tredje schaktet placerades i riktning ÖNÖ – VSV, i områdets norra del. Syftet var att fånga upp nedgrävningen i schakt 2, för att bekräfta att det utgjorde ett större dike med en träsyll i botten (fig. 10). Hela schaktets norra sida ritades i profil. Eftersom det var mycket sentida nedgrävningar i östra halvan och alla lagren utgjordes av omrörda massor som genom fyndmaterialet tydligt kunde kopplas till påtagligt modern verksamhet, presenteras endast den västra halvan av profilen i rapporten (se sektion i fig. 11).

Lab nr	Provnr	¹⁴ C-år BP	Cal 2 sigma	%	Period	Vedart
Ua-39504	1	531+-31	1310 - 1360 AD	21,2	högmedeltid	tall
			1390 - 1440 AD	74,2	senmedeltid	
Ua-39505	2	331+-31	1470 - 1650 AD	94,5	senmedeltid / senare hist. tid	gran

Figur 9 visar en tabell över dateringarna i schakt 2 genom diket.

Figur 10 visar ett foto av profil i schakt 3, mot norr. Foto: Veronica Palm.

Figur 11 visar en sektion av profilen i schakt 3, mot norr.

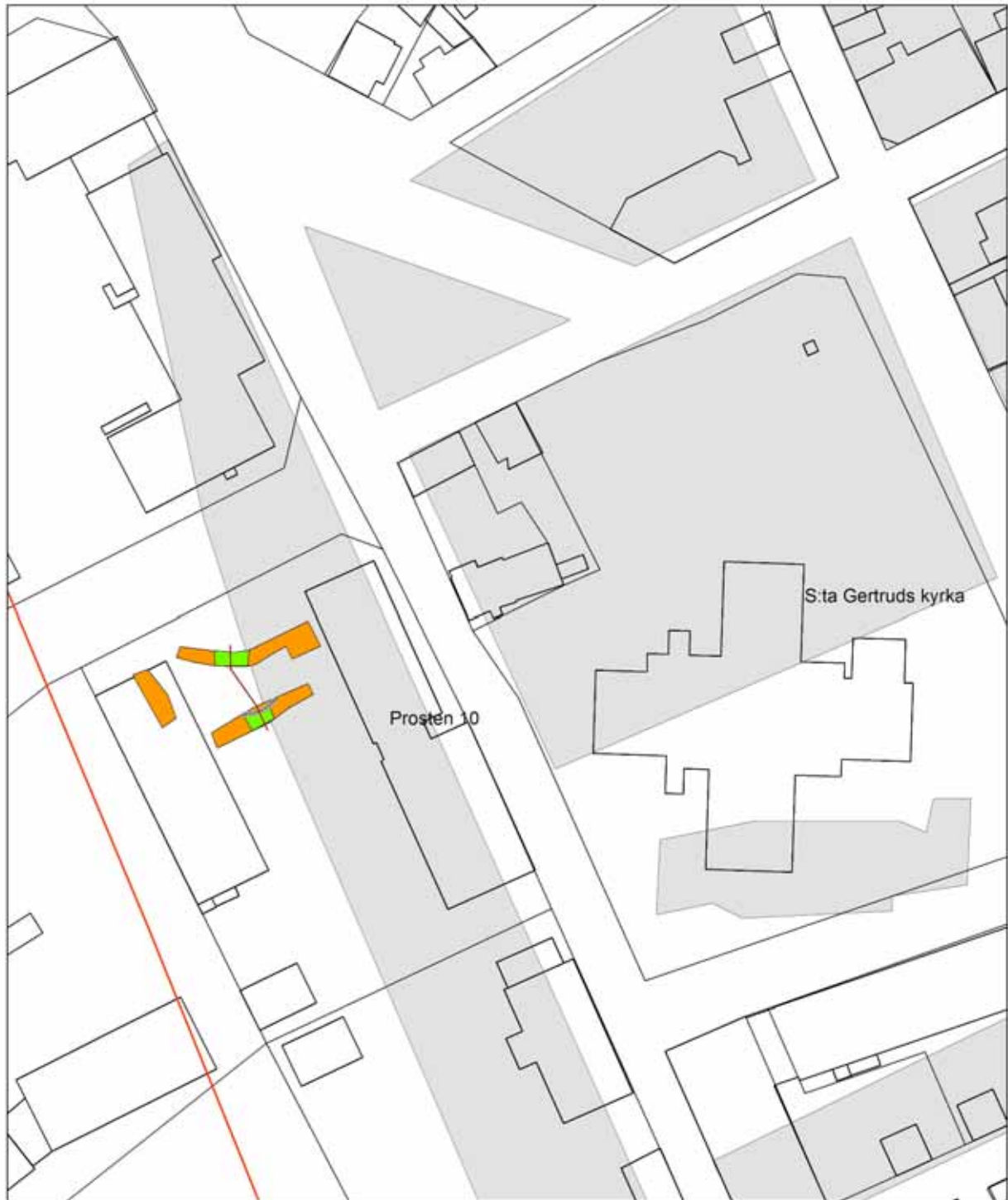
Figur 12 visar ett översiktsfoto av de förkolnade träresterna i botten av schakt 3.

Precis som i schakt 2 utgjordes de övre lagren i profilen av grästorv och matjord (1 – 2). Där under var ljus, kalkrik lera, som bitvis var blandad med sand (3). Lagret tolkades som omrörda massor som bildats i samband med putsning eller omputsning av något av husen på tomten. Under det var ett brunsvart, sandigt och något humöst eller ”fett” lager med fynd av yngre rödgods, stengods, fajans, kritpipor och slaktavfall i form av obrända djurben (4). Centralt i profilen framkom en nedgrävning som tycktes vara den nordliga fortsättningen på

den nedgrävning eller det dike som framkom i schakt 2. Lagren här var dock mycket torra och framstod därför som något annorlunda än de som framkom i det södra schaktet. Under en lins av ljus lera (5), framkom en dikesfyllning av gråbrun sandig, något humös silt med 0,05 – 0,2 meter stora stenar (6). Lagret innehöll fynd av hushållskeramik i form av yngre rödgods, fajans och stengods, fönster-, butelj- och dryckesglas, ett järnfragment, ett bly-(?) bleck, slaktavfall i form av obränt ben och tegel. I botten av nedgrävningens östra sida fanns ytterligare en

Lab nr	Provnr	¹⁴ C-år BP	Cal 2 sigma	%	Period	Vedart
Ua-39506	3	414+-30	1420 - 1520 AD	85	senmedeltid	tall
			1590 - 1620 AD	10,4	senare historisk tid	

Figur 13 visar en tabell till dateringen i schakt 3, genom diket.

Teckenförklaring

- RAA 94 Västervik stad
- 1678 års karta
- dike
- schakt
- gränsdike

Kvarteret Prostén 10 med dagens digitala karta och 1678 års kartsnitt som bakgrund. Här visas även undersökningsschakten och gränsdiket.

Kartuttag från Stads-GIS Västerviks stad. V Palm 2010. Grundkarta från Västerviks kommun.

0 5 10 20 Meter
1:500

Figur 14. Bild av kartöverlägg som visar stadsgis, 1678 års karta (gråa ytor) och undersökningens schakt inlagda. Linjen som sammanbinder schakt 2 och 3 symboliserar träsyllan i botten av diket. Denna stämmer väl överens med stadsgränsen år 1678.

fyllning av grusblandad sand med tunna linser av lera (7) med ett enstaka fynd av yngre rödgods. I botten av detta var ett tunt rödbrunt lerlager med inslag av kol (10). Precis som i schakt 2 framkom förkolnade rester av trä i lagret och ned mot alven (fig. 12). Träets fibrer låg i nord – sydlig riktning i hela schaktets bredd, bredden var 0,35 meter och tjockleken intill 0,05 meter. Prov för vedartsanalys och datering togs centralt i botten av schaktet (fig. 13).

Analysen visade att träet i botten av diket, med 85 % säkerhet dateras mellan 1420–1520, vilket motsvarar senmedeltid. Kalibreringskurvan hade också en topp mellan 1590–1620, vilket betyder att provet med 10,4 % probabilitet skulle dateras till senare historisk tid. Tall är vanligt virke i konstruktioner av olika slag (Bilaga A).

Genomgång av fynden

Totalt registrerades 65 fyndposter fördelat på 10 materialtyper. Som tidigare nämnts samla-

des fynden in med syftet att vara representativt för olika lager och alla fynden har inte sparats (Bilaga D – fyndlista). De lager där fynden tillvaratogs representerar omrörda fyllnadslager.

Den största fyndgruppen utgjordes av hushållskeramik i form av yngre rödgods, stengods, lergods (?), fajans och porslin, men det fanns även fynd av glas, tegel, piplera, metall, slagg, järn, bly (?), slaktavfall och kalkbruk. Den generella dateringen ligger mellan 1600 –tal till och med 1800-tal.

Analys av historiska kartor

För att kontrollera hur undersökningsplatsen låg i förhållande till Västerviks historiska kartor, lades mätdokumentationen samman med stadskartan från 1678. Bilden visade att det dike som framkom vid undersökningen ligger mycket väl i linje med 1678 års stadsgräns (fig. 14). Redan på 1707 års karta hade gränsen flyttats västerut, vilket resulterade i att tomterna blev större (fig. 15).

Tolkning och diskussion

Undersökningen inom kv. Prosten 10 visade att det gått ett brett dike i nord – sydlig riktning över tomten. Vid rektifiering och jämförelse med 1678 års stadskarta, visade sig läget för diket stämma väl överens med dåtidens stadsgräns (fig. 14). Diket var 3 – 3,6 meter brett, 1,6 – 1,9 meter djupt och försett med en stock eller en grov plank i botten. Denna var förkolnad, men med tydliga fiber i dikets längdriktning. Arbetshypotesen var att träet hade utgjort en syll till ett plank och att stadens västra begränsning alltså utgjorts av ett gränsplank. Ett liknande ”tullstaket” nämndes på 1707 års karta, då gränsen hade flyttats väster ut (fig. 15). Det faktum att gränsen markerades med ett dike och inte enbart ett plank hade sannolikt en viktig funktion. Diket skulle leda undan vatten som rann i sluttningen ned mot S:ta Gertruds kyrka. Det är mer problematiskt att förklara varför man placerade en syllstock och ett plank nere i diket och inte vid sidan om. Med tanke på plankets hållbarhet borde det ha varit mer strategiskt att sätta planket på insidan om diket. En möjlig tanke är att diket samtidigt haft ytterligare en praktisk funktion som ett avfallsdike.

Fyndet som framkom i dikets övre fyllning, daterades generellt till mellan 1600-tal och 1800-tal, vilket stärkte hypotesen om att diket var äldre än kartan från 1678. Även dateringarna från lagren och syllstocken pekade i samma riktning. Datering av kol i vattenavsatta lager kan vara problematiska, eftersom man inte kan säga att kolet har tillkommit vid någon specifik

Figur 15 visar ett utsnitt av 1707 års karta med undersökningens schakt inlagda. Stadsgränsen är den tjockare röda linjen i bildens nedre vänstra hörn.

händelse, som exempelvis i en härd. Man bör också räkna med att ett stadsdike kan ha grävts om och tömts i olika omgångar. Tillsammans med dateringen av den brunna träsyllen gick det dock att resonera kring och möjligen snäva in tidpunkten för när diket grävdes. Träsyllen låg direkt på alven och inbäddad i vattenavsatta lager. Den mest sannolika dateringen av

syllen var senmedeltid (1420 – 1520 e. Kr.). Dateringen av lager 7b, som överlagrade syllen, hade en datering som överlappade mellan 1470 och 1520, men som gick också upp mot 1650-talet.

Även om det inte går att snäva in gränsdikets datering mer exakt än att det troligen ligger i intervallet 1420 – 1520, kan man heller inte utesluta att det och tullstaketet tillkom redan i samband med etableringen av Västervik och byggandet av S:ta Gertruds kyrka på 1430-talet. Förkolningen av träet kan sedan ha skett vid någon av stadsbränderna 1452, 1517 eller 1612.

Det faktum att dateringen av lager 7a, som överlagrade 7b var den äldsta, kan bero på att

det daterade kolet representerar en händelse som inte primärt har med diket att göra, men som skedde strax före dess anläggande. Kolet kan sedan ha runnit med regnvatten och avsatts i diket. Lager 7a daterades med 74,2 % säkerhet mellan 1390 och 1420 e. Kr. Möjligen skulle kolet kunna höra samman med att man röjt platsen fri från vegetation med eld innan man påbörjade byggandet av diket eller någon annan konstruktion. Tidpunkten stämmer då väl in med etableringen av S:ta Gertruds kyrka och staden Västervik. Även förekomsten av förkolande granbarr och scletoier i det jordprov som togs i ett lager väster om diket, stödjer tanken att den ursprungliga marknivån präglades av skogsmark.

Undersökningens måluppfyllelse

Undersökningens syfte var att fastställa om fornlämning fanns inom den aktuella ytan, liksom att beskriva dess karaktär, datering, utbredning, sammansättning och komplexitet. De frågor som kopplades till den aktuella undersökningen sammanfattades i följande punkter.

- Förekommer lämningar av bebyggelse eller andra stadsstrukturer, vilken riktning har de och hur förhåller de sig till historiska stadsplaner?
- Går det att se spår av att markanvändningen på platsen har förändrats över tid?
- Kan spår av hantverk eller merkantil verksamhet återfinnas?
- Tidigare schaktkontroller inom det närbelägna Kv. Prosten 11, har visat förekomst av historiska kulturlager, men också en bit keramik som daterades mellan 1400- och 1600-tal. Mot bakgrund av detta. Förekommer medeltida lager, fynd eller strukturer inom området?

Undersökningen visade att det fanns en fornlämning inom kv. Prosten 10, i form av ett nord – sydligt gående dike. Det utgjorde ett bevarat spår av stadens nordvästra gräns som sannolikt tillkom redan under mitten av 1400-talet. Undersökningen visade också att gränsen, genom förekomsten av en träsyll, sannolikt markerades med ett tullstaket liknande det som nämns på 1707 års karta.

Resultatet av undersökningens makrofossilanalys antydde att marken väster om stadsgränsen tidigare varit bevuxen med skog. Undersökningen kunde inte visa på några spår av hantverk eller merkantil verksamhet i området. Totalt sett anses måluppfyllelsen vara god, speciellt med tanke på hur stora delar av marken som var omrörda och/eller helt förstörda. Efter diskussion med Länsstyrelsen ansågs några fortsatta undersökningar av kvarteret inte nödvändiga. Man bör dock vara uppmärksam på dikets eventuella fortsättning och konstruktioner hörande till stadsgränserna i detta område om framtida exploateringar berör närområdet.

Referenser

- Andrén, E. 1933. *Västerviks bebyggelsehistoria: en undersökning av bevarade äldre hus och gårdar*. Nordiska museets handlingar 2. Stockholm.
- Lindberg, F. 1933. *Västerviks historia. Del 1*. Västervik.
- Palm, V. 2006. Prosten 11. *Rapport Kalmar läns museum/Västerviks Museum*
- Palm, V. 2008. Skonaren. *Rapport Kalmar läns museum/Västerviks Museum*.
- Schultze, H. 2005. Prosten 11. *Rapport Kalmar läns museum*.
- Sandell, J. 1984. Gamleby / Västervik. *Rapport, Medeltidsstaden 68. Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer*.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 431-7791-09

Kalmar läns museums dnr: 33-514-09

Projektnummer KLM: 09/49

Uppdragsgivare: Västerviks bostads AB, Västerviks bostad AB, Box 502, 593 25 Västervik

Landskap: Småland

Kommun: Västervik

Socken: Västervik

Fastighet: Kv.Prosten 10

Fornlämningsnr: RAÄ nr 94

Ekonomisk karta: 7G0j Västervik

X koordinat: 6404174,185

Y koordinat: 1549276,078

M ö h: 9-11 m ö h

Fältarbetstid: 12 – 14 oktober 2009

Antal arbetsdagar: 6 mandagar

Maskintid: 16 timmar

Personal: Åsa Jönsson, Smålands museum; Veronica Palm, KLM (Västerviks Museum)

Foto, Du nr: Du 154

Fynd nr: KLM 44499:1-65

Fynd: Fynden förvaras, i väntan på fyndfördelning, i Kalmar läns museums magasin under sitt KLM-nummer. Fynden finns registrerade i en för ändamålet upprättad Microsoft Access-databas.

Analyser: Analyserande institution.

Dokumentation: All dokumentation förvaras på KLM.

Inmätning: Totalstation, Intrasis

Koordinater och höjdangivelser i rikets koordinatsystem RT90 2,5 gon V och RH70.

Bilagor

Bilaga 1. Vedartsprotokoll	31
Bilaga 2. Makrofossilanalys	33
Bilaga 3. ¹⁴ C-datering	35
Bilaga 4. Fyndlista	39

Bilaga 1. Vedartsprotokoll

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 0964

**Vedartsanalyser på material från Småland, Växjö
Kv. Prosten 10 Västervik.**

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 0964

2009-10-23

Vedartsanalyser på material från Småland, Växjö Kv. Prosten 10 Västervik.

Uppdragsgivare: Åsa Jönsson/Smålands Museum

Arbetet omfattar fyra prover. De innehåller mest tall men i ett av proven finns också gran. Båda trädslagen kan bli gamla i sig vilket ställer till besvär vid datering. Egenåldern kan bli mycket hög och det får tas med i bedömningen av dateringsresultaten.

Prov 3 kommer från något som tolkats som en syllstock. I provet finns obränt trä och kol av tall. Tall är ett av de trädslag som använts mest vid husbyggnation så det är troligt att det här är rester av en syllstock.

Analysresultat

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
	1	Lager 7a	0.5g	0.2g 3 bitar	3 bitar tall	Tall 90mg	
	2	Lager 7b	75.9g	1.6g 9 bitar	2 bitar gran 7 bitar tall	Gran 48mg	
	3	Träsyll?	876g	48.2g 1 bit	1 bit tall	Tall 145mg	Kol/Trä
	4	Lager 7b	11.3g	11.3g 1 bit	1 bit tall	Tall	

Erik Danielsson/VEDLAB

Kattås

670 20 GLAVA

Tfn: 0570/420 29

E-post: vedlab@telia.com

De här trädslagen förekom i materialet

Art	Latin	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Gran	<i>Picea abies</i>	350 år	Trivs på näringsrika jordar. Tål beskuggning bra och konkurrerar därför lätt ut andra arter	Lätt och lös men ganska seg ved. Ofta rakvuxen. Ganska motståndskraftig mot röta. Stolpar golvbrädor störrar lieskaft, korgar	Bark till taktäckning. Granbarr till kreatursfoder
Tall	<i>Pinus sylvestris</i>	400 år	Anspråklös men trivs på näringsrika jordar. Den är dock ljuskrävande och blev snabbt utkonkurrerad från de godare jordarna när granen kom	Stark och hållbar. Konstruktionsvirke, stolpar, pålar, båtbygge, kärl (ej för mat) takspån, tjärblöss, träkol, tjärbränning	Underbarken till nödmjöl, årsskott kokades för C-vitaminerna. Även som kreatursfoder

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsén, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomy 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färskas vedprover.

Bilaga 2. Makrofossilanalys

Smålands museum
att/ Åsa Jönsson
Dag Hammarskjölds plats 2
Box 102
351 04 Växjö

ANALYSRAPPORT

Växtmakrofossilanalyser av jordprover från Kv Prosten, Västervik, Småland.

Metod

Det tillsända provet volymbestämdes genom att den lufttorkade jorden hälldes i en graderad bägare och en känd volym vatten tillsattes. Provvolymer utgjorde alltså jordpartiklar minus luftvolymen mellan partiklarna. Provet preparerades därefter med en kombination av slammings- och flotationsteknik. Ingen särskild flotationsapparat utnyttjades. Sikt med 0,25 mm:s maskvidd användes. Provet har behandlats med lut (1-5% NaOH). Provet lufttorkades efter preparering och studerades under mikroskop i 6,7-40 gångers förstoring. Provet innehöll färsk rötter samt enstaka färsk frön, dagmaskkokonger och insekter. Dessa betraktades som recenta och noterades inte som fynd. Samtliga växtrester som redovisas var förkolnade. De preparerade proverna och fynd förvaras på Institutionen för Naturgeografi och Kvartärgeologi, men kan med kort varsel tillsändas uppdragsgivaren om så önskas.

Resultat och diskussion

Provet var benämnt Lager 11, Schakt 2 och var taget i en profil. Provet härrör från en undersökning omedelbart utanför stadsgränsen. Uppdragsgivarens förfrågan är huruvida jorden representerar ett odlingslager.

I provet, 0,9 liter jord, återfanns cirka 30 ml träkolsfragment, ett 20-tal förkolnade granbarr samt förkolnade sclerotier av en svamp *Cenococcum geophilum*. De sfäriska, 1-5 mm stora, sclerotierna är en form av vilokroppar som bildas på svampens mycel. *Cenococcum* saknar ovanjordiska, sporspridande organ. Svampen är vanlig och återfinns över alla temperade delar jordklotet i olika typer av jordar. Den är dock ovanlig i pH-neutral åkerjordar, utan är beroende av svagt sura jordar samt (träd-) rötter att symbiotisera med. Förekomsten av förkolnade sclerotier visar på att jorden i vilken svampen levde har upphettats. Frånvaron av benfragment, keramik, bränd lera och förkolnade frön talar emot att jorden representerar en med hushållsavfall näringsberikad åkerjord. Fynden, i form av förkolnade vedfragment, granbarr och sclerotier, talar snarare för en markeld i barrskogsmiljö.

2010-01-20

Mats Regnell

08-16 48 09 — 0705-43 45 86 — mats.regnell@geo.su.se

Institutionen för naturgeografi och kvartärgeologi

Postadress:
Stockholms universitet
Inst. för naturgeografi
och kvartärgeologi
106 91 Stockholm

Besöksadress:
Geovetenskapens hus
Svante Arrhenius väg 8C
Frescati
www.geo.su.se

Telefon (Vx): 08-16 20 00
Telefax: 08-16 48 18

Bilaga 3. ¹⁴C-datering

UPPSALA
UNIVERSITET

Uppsala 2010-03-24

Smålands museum
Åsa Jönsson
Box 102
351 04 VÄXJÖ

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Ångströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 – 471 30 59

Telefax:
018 – 55 57 36

Hemsida
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

Resultat av ¹⁴C datering av träkol från Västervik.

Förbehandling av träkol och liknande material:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före acceleratorbestämningen av ¹⁴C-innehållet förbränns, det tvättade och intorkade materialet surgjort till pH 4, till CO₂-gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytiskreaktion.

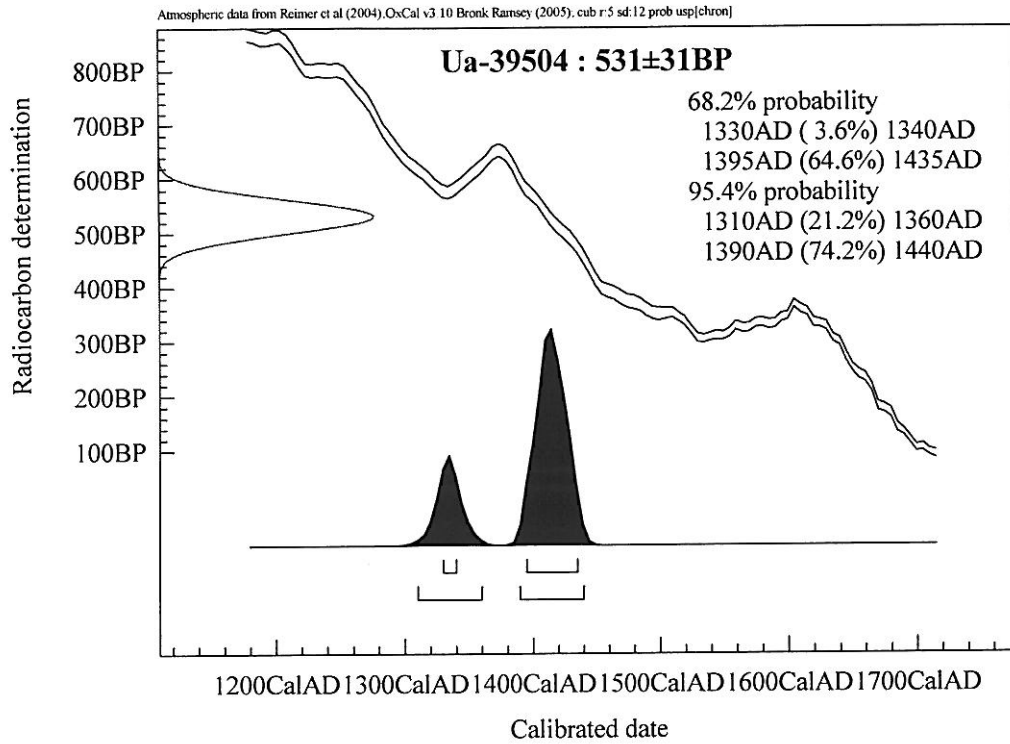
I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

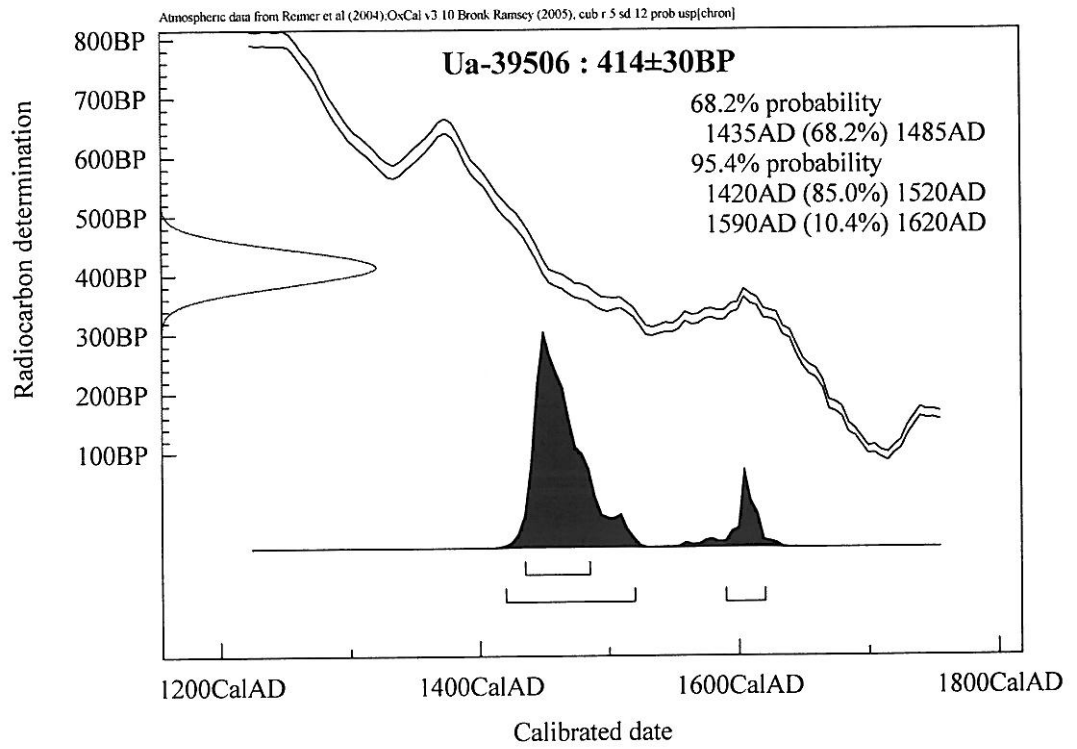
RESULTAT

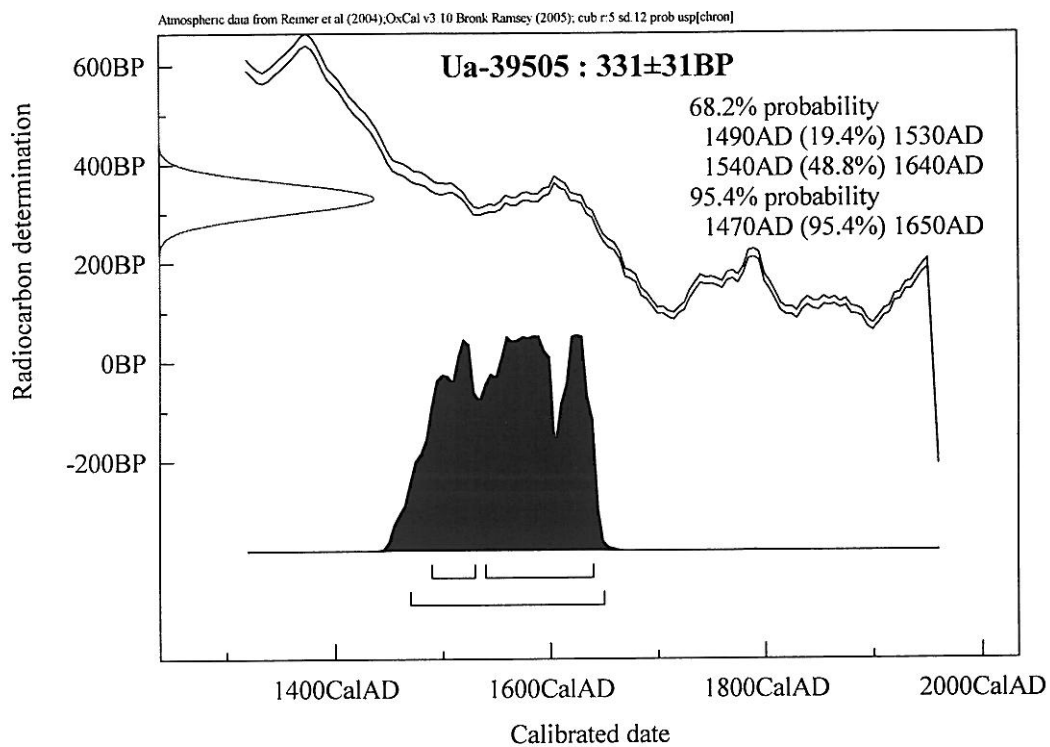
Labnummer	Prov	δ ¹³ C ‰ PDB	¹⁴ C ålder BP
Ua-39504	Kv. Prosten 10, P 1, lager 7a, schakt 2	-26,9	531 ± 31
Ua-39505	Kv. Prosten 10, P 2, lager 76, schakt 2	-25,0	331 ± 31
Ua-39506	Kv. Prosten 10, P 3, schakt 3	-25,4	414 ± 30

Med vänlig hälsning

Göran Possnert/Maud Söderman

Bilaga 4. Fyndlista

Fnr	Fynd	Schakt	Lager	Material	Typ	Antal	Vikt/g	Omständighet	Kasserad
1	fat/tallrik	3	6	keramik	y. rödgods	3	182	3 bottenb. av fat Vit engobe insid, "tulpanblommor" i skgrafitto, gul, grön, brun	
2	kruka	3	6	keramik	y. rödgods	4	117	3 buk, 1 mynning. Genomskinl. lasyr. Rel grovt gods.	
3	kärl	3	6	keramik	y. rödgods	4	33	2 buk, 1 mynning. Genomsk lasyr insid. Profilerad utsid.	
4	kritpipor	3	6	piplera	kritpipor	20	80	20 delar av skaft, 2 delar av piphuvuden	
5	kritpipa	3	6	piplera	kritpipa	1	3,5	övergång mot piphuvud. Råfflad utsida och del av skägg till figuransikte	
6	kärl	3	6	keramik	y. rödgods	1	38	1 buk, vit engobe, band av sgrafitto, del av blomma i gul o grön/ brun. Ev del av Fnr 1	
7	spillkom	3	6	keramik	y. rödgods	2	22	2 bottenb.vit engobe m sgrafitto i växtmotiv. 1 m grön lasyr	
8	nattkär!?	3	6	keramik	y. rödgods	1	80	1 mynning, genomskinl lasyr. Kan även vara annat lärl.	
9	kärl	3	6	keramik	y. rödgods	13	290	9 myn, in- o utsidig lasyr (ibland) olika kärl. 1 botten vit o gr lasyr, 3 buk	
10	krukor/ krus	3	6	keramik	y. rödgods	4	77	1 hank genomsk lasyr (nu grå), 2 buk m del av hank varav 1 m relief på utsid, 1 buk m relief	
11	kärl	3	6	keramik	fajans	7	32	vit fajans, 4 m blå dekor, 1 m asiatiskt mönster	
12	gryta	3	6	keramik	y. rödgods	1	33	skaft till trefotsgryta	
13	flinta	3	6	flinta	slagen	2	17	1 avslag m bearb kant (hist), 1 splitter	
14	glas	3	6	glas	fönsterglas	2	4	grönt planglas m glassjuka	
15	kärl	3	6	glas	dryckesglas	1	1,5	vågigt fönsterglas	
16	kärl	3	6	keramik	stengods	2	5,5	två buk, brungårtt gods	
17	kakelugns- del	3	6	keramik	y. rödgods/ tegel	2	91	utsid m krafittgt vågig relief. Grön o vit el genomski lasyr	
18	bleck	3	6	bly?	bläck	1	12	hoprullat bleck av bly	
19	kakelugns- del	3	6	keramik	y. rödgods	1	113	vit lasyr m dekor i relief av växtmotiv (?)	
20	spik	3	6	järn	järn	3	38	2 handsmidda spik, 1 modern krok m skruv i änden	
21	flaska	3	6	glas	buteljglas	1	53	"kinekulle", botten av stor flaska/krus m grovt glas. Glassjuka	

Fnr	Fynd	Schakt	Lager	Material	Typ	Antal	Vikt/g	Omständighet	Kasserad
22	slaktavfall	3	6	ben	obränt	3	15	varav 1 fiskkota, ett revben och 1 falang (?)	ja
23	slaktavfall	3	6	ben	bränt	5	6		ja
24	tegel	3	6	tegel	tegelsten	5	400	någon bränd, grovmagrad	
25	kruka	3	7	keramik	y. rödgods	1	47	1 mynning, genomskinl lasyr in- o utsid. Tydlig relief utsid av myn.	
26	kritpipor	3	4	piplera	kritpipor	4	16	delar av skaft	
27	fat/tallrik	3	4	keramik	y. rödgods	2	45	2 buk, vit engobe m band av sgraffitto del av böljande växt (?) motiv	
28	krus	3	4	keramik	y. rödgods	1	34	botten 7 cm diam, in- o utisd laserad. Grop/hål (?) i botten	
29	kärl	3	4	keramik	stengods	2	24	2 buk, ljusgrått gods, 1 grovmagrad	
30	kärl	3	4	keramik	y. rödgods	2	28	1 myn m inv, genomsk lasyr, 1 buk rutigt mönster i vitt o grönt	
31	slaktavfall	3	4	ben	obränt	2	23,5	1 framtand, 1 led m avhuggen kant	ja
32	kärl	3	4	keramik	fajans	2	4	vit fajans	
33	flaska	2	3	glas	buteljglas	2	90	1 genomsk botten, en grön bottn/buk	
34	kärl	2	3	keramik	stengods	2	19	2 buk, 1 m beige lasyr, 1 m rödbrun	
35	taktegel	2	3	tegel	takpanna	2	284		ja
36	takskiffer	2	3	skiffer	takskiffer	1	1,5		ja
37	slaktavfall	2	3	ben	obränt	3	49	leder m huggytor	ja
38	kärl	2	3	keramik	y. rödgods	6	136	4 myn varav 1 m grön insid lasyr, 1 botten inv laserad, 1 buk m vita ränder av pipdekor	
39	bult	2	3	järn	bult	1	9	1 handsmidd	
40	kärl	2	6	karamik	y. rödgods	2	74	2 mynningar, 1 m hög rak kant ljus lasyr ut och grön in. 1 grov m karftig profilering	
41	kärl	2	6	keramik	y. rödgods	4	50	4 myn varav 1 m vit engobe, sgraffitto in o utsid.	
42	kärl	2	6	keramik	y. rödgods	6	58	2 bottenb.vit engobe resp klar. 4 buk varav 1 m vit, br o gr pipdekor.	
43	flinta	2	6	flinta	"tjongad"	4	193	ej förhist slagen. Stora avfall. 2 delv br	ja
44	slaktavfall	2	6	ben	obränt	4	37	1 svinbete, övr m slaktspår	ja
45	kritpipa	2	6	piplera	kritpipa	1	7	delar av skaft	

Fnr	Fynd	Schakt	Lager	Material	Typ	Antal	Vikt/g	Omständighet	Kasserad
46	kärl	2	6	keramik	stengods	2	16	1 grå grov, 1 ljusbrun ut- och insid	
47	kärl	2	6	glas	buteljglas	2	153	1 ljusgrön mynning, 1 ljusgrön botten, samma kärl	
48	kärl	2	6	glas	buteljglas	2	115	1 grön botten 1 ev inbuktande sida m hank. Glassjuka	
49	kärl	2	6	keramik	fajans	4	16	blå dekor	
50	kärl	2	6	keramik	porslin	2	3,5	1 m blå asiatisk bekor, botten. 1 buk	
51	kärl	2	6	keramik	y. rödgods	2	68	1 botten, fat m gul lasyr. 1 myn m sgrafitto o grön o vit piplerdekor.	
52	kärl	2	6	keramik	stengods	17	201	grått, grovt stengods. 1 botten 15 buk m vågig relief, 1 mynning. Olika kärl	
53	gryta	2	6	keramik	y. rödgods	1	51	buk och fot till trefotsgryta	
54	kärl	2	6	keramik	y. rödgods	1	23	hank m ofärgad lasyr.	
55	kärl	2	6	keramik	lergods	1		"typ blomkruka" Grön lasyr ut- o insid. Relief m "gobelänger"	
56	kärl	2	6	keramik	y. rödgods	9	214	5 botten o 4 buk m ofärgad lasyr.	
57	gryta	2	6	keramik	y. rödgods	2	115	1 handtag och 1 ev.del av buk/ ben m grön inv. lasyr.	
58	karott	2	6	keramik	y. rödgods	1	37	1 hank/buk m gul utv lasyr och ofärgad inv. Låg kant.	
59	gryta	2	6	keramik	y. rödgods	1	26,5	1 buk o del av fot. Brun lasyr insid	
60	kärl	2	6	keramik	y. rödgods	4	50	3 m ljus lasyr, 1 myn 2 buk. 1 buk m vit engobe och sgrafitto	
61	kärl	2	6	keramik	fajans	3	15	vita	
62	slagg	2	6	järnslag	bottenskol- la	1	191	del av	ja
63	slaktavfall	2	6	ben	obrönt	2	53	slaktspår	ja
64	kalkbruk	2	6	kalkbruk	kalkbruk	1	20		ja
65	glas	2	6	glas	buteljglas	1	10	buk	

Adress

Box 104, S-391 21 Kalmar

Telefon

0480-45 13 00

Fax

0480-45 13 65

E-post

info@kalmarlansmuseum.se